

Architectuurwandeling

Stadscentrum benedenstad

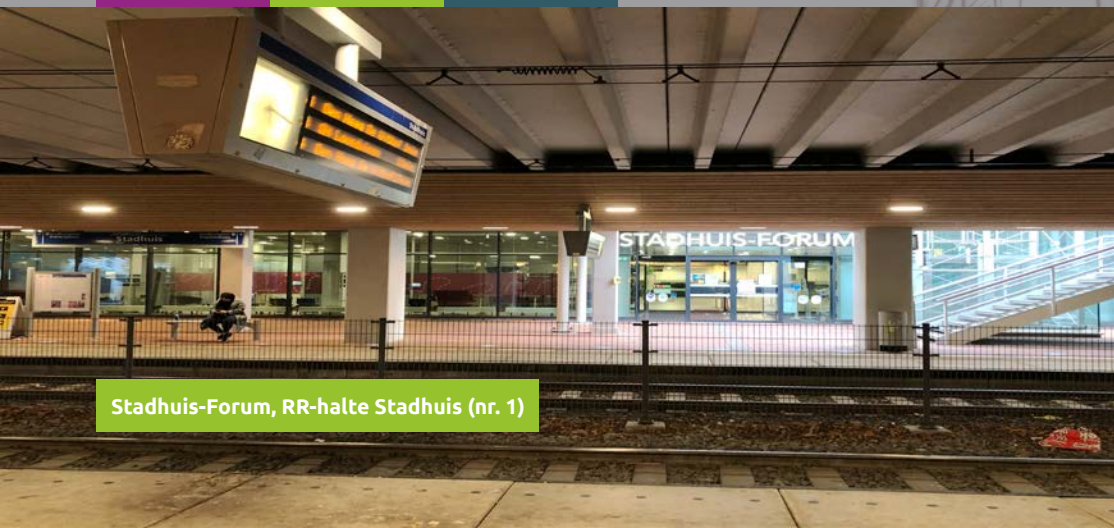
Dit is de plek.

 RR-halte Stadhuis

3 km

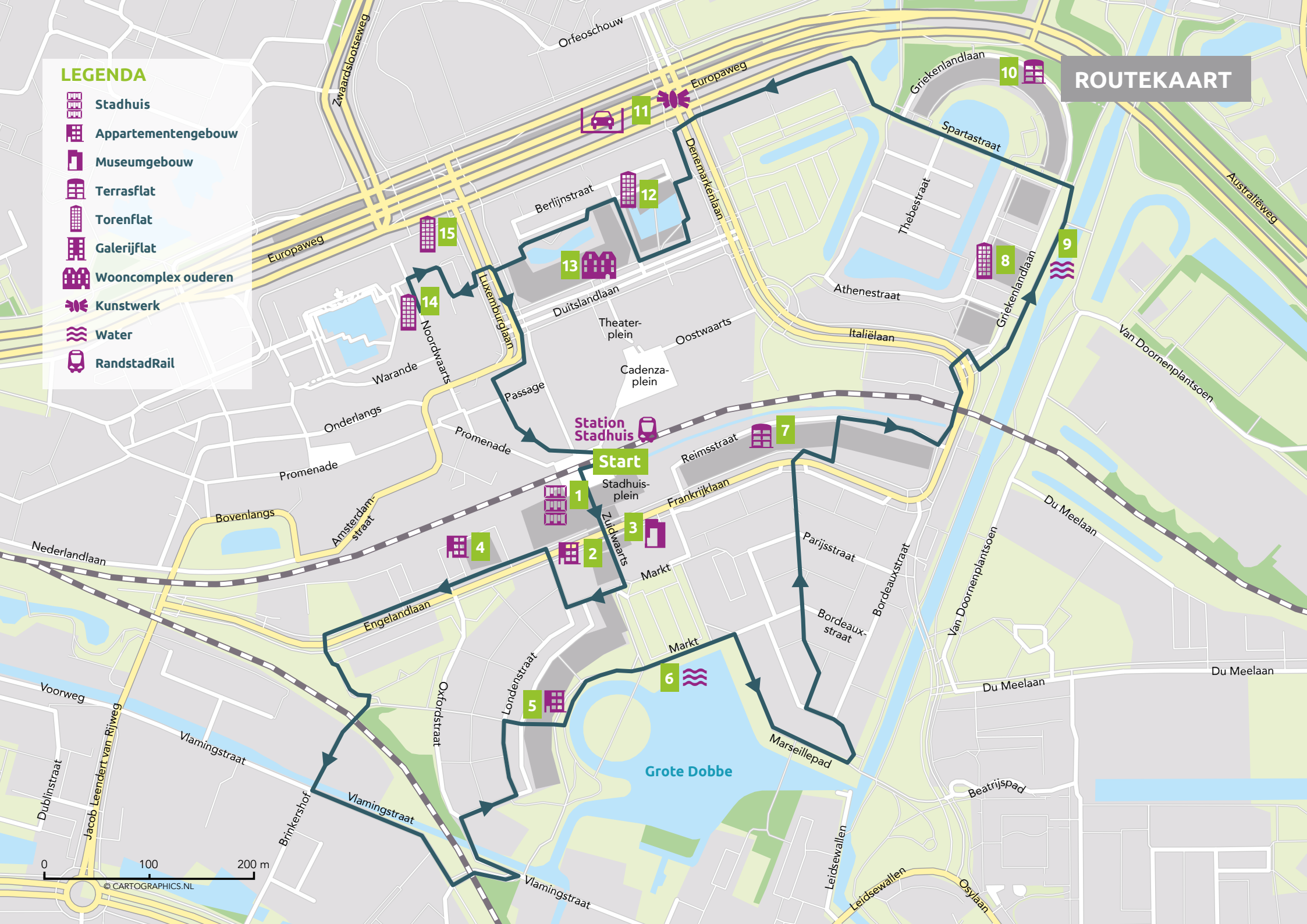

Stadhuis-Forum, RR-halte Stadhuis (nr. 1)

ROUTEKAART

LEGENDA

- Stadhuis
- Appartementengebouw
- Museumgebouw
- Terrasflat
- Torenflat
- Galerijflat
- Wooncomplex ouderen
- Kunstwerk
- Water
- RandstadRail

Welkom op de architectuurwandeling door het Stadscentrum waar volop mobiliteit, dynamiek én woongelegenheid is te vinden. Letterlijk betekent benedenstad de wereld onder het betonnen dek van het Stadshart. Hier zijn de parkeerplekken, de autowegen, de Zoetermeerlijn en de bevoorradings. Een deel van deze route gaat echt door de benedenstad. Op het langste deel van deze route ontdek je het woongebied van de wijk Stadscentrum.

De route start bij het Stadhuis-Forum dat een fysieke verbinding vormt tussen boven- en benedenstad en ook nog eens dé plek is waar vanuit de stad Zoetermeer gestalte kreeg en nog altijd krijgt.

Het gebouw dat de bovenwereld en de benedenwereld van het Stadshart ontsluit is hét gebouw voor de stad: het Stadhuis met de hoofdbibliotheek. Het was een enorme renovatie maar eind 2018 was de herinrichting en verduurzaming gereed.

Er wordt veel herbouwd, gerenoveerd en getransformeerd in het centrum van Zoetermeer. New Town Zoetermeer is een echte stad waarin altijd wel iets gebeurt op dit vlak! Ze zal blijven groeien qua inwonertal, maar niet in oppervlakte. Dit betekent dat er creatief en duurzaam met de huidige leegstaande gebouwen omgegaan wordt. Ook zal er, daar waar nog ruimte is, ingebreed worden en komen er nieuwe gebouwen bij.

1 **STADHUIS-FORUM** ■ **Stadhuisplein 1** ■ **Common Affairs en OTH architecten** ■ **2017**

De vernieuwing van het Stadhuis heeft gezorgd voor een sprong van Energielabel G naar Energielabel A+ en het gebruiksoppervlak is teruggebracht van 29.000 naar 17.000 m². Common Affairs ontwierp de nieuwe gevels en OTH architecten het interieur. Er zijn veel flexibele werkplekken en de verschillende ruimten zijn multi-inzetbaar. Aan de pleingevel geven de bronskleurig aluminium geveldelen die in willekeurige knikken zijn geplaatst een dynamisch beeld aan de transparante gevel die bestaat uit grote raampartijen met gekleurd glas. Warm, speels en kleurrijk. Aan de kant van de Markt is de gevel gesloten met gladde gevelplaten in hetzelfde brons. Een deel van het Stadhuis-Forum is ingericht door de bibliotheek en diverse maatschappelijke partners, een koffiebar en een Forum-Café. De entree is aan het Stadhuisplein (horecaplein). Beneden in het gebouw ter hoogte van RR-halte Stadhuis zijn de gemeentelijke loketten, de raadszaal, de omgevingsbalie en het ArchitectuurPunt Zoetermeer.

Een deel van het voormalige stadhuis, het 'brugdeel', heeft plaatsgemaakt voor een museumgebouw: de lila 'Milka-reep'. De later toegevoegde Stadhuistoren 'met de zwarte hoed' in zestien lagen van projectarchitect Ron Forrer van Groosman Partners (1990) is getransformeerd in een woontoren met luxe appartementen. Het Stadhuisplein dat ooit plek bood aan het kunstwerk met de twee concentrische cirkels (nu in de Dobbeplass) is omgetoverd tot een levendig horecaplein.

2 **DE KROON** ■ **A3 Architecten** ■ **Dura Vermeer** ■ **2019-2020**

De voormalige Stadhuistoren heeft een duurzame transformatie ondergaan naar woontoren. De onderste lagen zijn kantoorruimten gebleven. Er zijn nu 27 ruime gelijkvloerse woningen met een fraai uitzicht over Zoetermeer! Alle appartementen zijn aangesloten op de WKO-installatie van het Stadhuis (warmte en koude opslag) en zijn 'van gas los'. Voor deze transformatie is door architect, aannemer en gemeente (opdrachtgever) samengewerkt.

3 **MUSEUMGEBOUW** ■ **Zuidwaarts 2** ■ **Common Affairs** ■ **2018**

Een heel eigen smoel heeft het museumgebouw aan de Marktzijde. Hier springt het lila van de gevel in het oog evenals de ritmiek van de horizontale gevelplaten die ook verspringen in diepte. De Milka-reep wordt het gebouw genoemd, ook vanwege het rechthoekige model en de witte vierkante pilaren die een parmantige basis vormen. De plint van dit gebouw is van glas en ooit bevonden zich hier de publieksruimten met balies en de stadsmaquette in de vloer. Het is een 'bruggebouw' over de Engelandlaan en de Frankrijklaan én naar de Markt.

4 **APPARTEMENTEN 'NIEUW SOETERMEER'** ■ **Engelandlaan 350** ■ **transformatie door Knevel Architecten (nu wrk architecten)**

De transformatie van dit voormalige kantoor (uit 1990) naar luxe huur-appartementen duurde bijna drie jaar (tussen 2016 en 2019). Vooral de ruime balkons met de herkenbare mattenklopper, het gestileerde bloemmotief uit het gemeentewapen van Zoetermeer, is opvallend. Het gebouw is voorzien van duurzame zonnepanelen en warmtepompen.

Transformatie van voormalige kantoorruimten naar woonappartementen vindt volop plaats in Zoetermeer. In de wijk Stadscentrum zijn veel voorbeelden te vinden. Zo zijn hier aan de Engelandlaan in het voormalige kantoorpand 'City House' 50 jongerenwoningen gerealiseerd in 2015 door Meijer en Van Eerden.

5

WONINGEN ■ Londenstraat 2-242 ■ Architecten Groep Sigmond ■ 1985

Aan de woonbuurten van de wijk Stadscentrum hebben geen patronen of beelden van

historische binnensteden ten grondslag gelegen, maar wel eigenschappen van de plek! Hier is dit goed te zien. Deze drie 'geknikte' appartementengebouwen van vijf woonlagen met ruime balkons en karakteristieke betonnen bogen volgen de lijn van het water in een kwart van cirkel. Bewoners kijken uit op de Grote Dobbe.

6

GROTE DOBBE

De bouw van het Stadscentrum van Zoetermeer had al vanaf 1972 moeten plaatsvinden, zodat bij een inwonertal van 40.000 (bij de voltooiing van

het eerste kwadrant structuurplan 1968) de eerste winkels geopend zouden kunnen worden. Maar roerige jaren zeventig stonden een vlotte planontwikkeling in de weg. Ook voorzag het structuurplan niet in een concreet plan of programma van eisen voor een stadscentrum. In 1972 werd besloten dat de historische Dorpsstraat naast het nieuwe Stadscentrum als winkelstraat zou blijven functioneren. En de Dobbe, de flinke uitstulping van de Buurvaart die rondom de Dorpsstraat te vinden is, werd een heel stuk vergroot.

7

WOONGEBOUW ■ Reimsstraat ■ Bureau Wauben ■ 1987

Deze 'terrasflat' volgt de flauwe bocht die het spoor en de Frankrijklaan maken.

Opvallend zijn de riante balkons en terrassen aan de Frankrijklaan. Aan de spoorzijde zorgen de smalle verticale raampartijen (rode kozijnen) voor een afwisselende ritmiek in de orangerode bakstenen gevelwand.

8

WOONTORENS ■ Griekenlandlaan ■ ERA Bouw B.V. Zoetermeer ■ 1984

Deze bescheiden woontorens in acht bouwlagen in opdracht

van de Christelijke Woningbouwvereniging Zoetermeer (CWZ) werden in 1986 opgeleverd met 64 woningen per torentje (totaal 192 zgn. Woningwetwoningen). De woningen hebben een diagonale ligging wat een ongewone vorm geeft aan de woonkamers die ook alle gelegen zijn 'op een hoek'!

9

LEIDSEWALLENWETERING ■ oude vaarweg ■ turfwatering

Sommige landschappelijke elementen die de grenzen vormden van de oude polders

en een cruciale rol speelden in de waterhuishouding of ontsluiting van het dorp Zoetermeer zijn bewaard gebleven. Zo is de Leidsewallenwetering een van de oudste waterstaatkundige werken van Zoetermeer. Deze middeleeuwse wende (een lage kade of dijk) speelde een rol in de vroegste ontginningsgeschiedenis van Zoetermeer en beschermde het pas ontgonnen en ingeklonken veen tussen de wetering en de Broekweg tegen instromend water vanaf de hoger gelegen wilde venen aan de oostkant van de dijk. De wetering diende tevens als vaarweg naar Leiden en vormde de scheiding tussen de dorpskernen Zegwaard en Zoetermeer.

10

FLATGEBOUW 'BOOG VAN WEEBER' ■ Hoogstad Weeber Schulze Van Tilburg ■ Griekenlandlaan 4-97 ■ 1986

Dit statement van een stoere

galerijflat in een halve cirkel is een mooie 'afronding' van de Griekse buurt in het Stadscentrum. Aan de buitenzijde van de boog de galerijen en aan de binnenzijde de balkons, uitkijkend op groen, speeltuin en vijver. De 'Slinger' is tegelijk met de 'Boog' door dezelfde architect Weeber ontworpen. Deze slingerende rij tweelaags seniorenwoningen volgt letterlijk de slinger in de wegen die ervoor en erachter langs te vinden zijn: de Athenestraat en de Italiëlaan.

11

TUNNELBAK EN KUNSTWERK BEHOREND BIJ STADSTHEATER ■ Europaweg

Het weggennet van Zoetermeer heeft een

H-structuur. Het korte deel van de letter H is de Europaweg met de verdiept gelegen 'tunnelbak'. Niet fietsers en wandelaars gaan hier door een tunnel, maar juist het snelste autoverkeer. Een lichtmast van kunstenaar Jeffrey Shaw (onderdeel van Stadstheater Zoetermeer) geeft aan dat dit dé afslag is naar het theater. Dit kunstwerk is een onderdeel van het totaalconcept dat Jeffrey Shaw ontwierp voor het Stadstheater. Andere onderdelen van dit concept zijn de elementen op de beide zijkanten van het Stadstheater. De woorden die ronddraaien zijn van boven naar beneden: Stad, Beweging, Buiten, Materie, Mens, Inspiratie, Binnen, Rust en Theater. Vanuit het midden – mens – staan er boven en er onder steeds woorden die tegenstellingen vormen dan wel met elkaar te maken hebben. Jeffrey Shaw is een Australische performance en multimedia-kunstenaar, geboren in Melbourne 1944.

12

CITYTOWER ZOETERMEER ■
Cees Reijers Architecten B.V.
 ■ **Berlijnstraat** ■ **1998**

De CityTower is 23 verdiepingen hoog en heeft 84 appartementen, bestaande uit vijf types woningen (huur- en koop), én een bedrijfspand. Verticaal zijn de woningen gelijk en horizontaal verschillend van indeling. Deze flinke toren komt duidelijk uit de tijd dat de 'flatneurose' voorbij was. In het paviljoen behorend bij deze woontoren bevinden zich een makelaarskantoor en een sportschool.

13

LELIËNBORGH ■ **seniorenwoningen** ■ **Bureau Wauben**
 ■ **Duitslandlaan** ■ **1987**

Architect Bart Wauben ontwierp hier een vrij groot haakvormig woongebouw.

Het heeft zes tot acht verdiepingen en alle woningen beschikken over inpandige balkons. Het binnengebied is groen ingericht, compleet met een vijver. Dit gebouw ademt nog een hang naar kleinschaligheid en vormt een goed contrast met zijn hoge buur: CityTower Zoetermeer.

14

TOREN FLAT ■ **Noordwaarts 34-196**
 ■ **Kokon Architecten en ingenieurs**
 (projectarchitect **Kees van den Broek**) ■ **1996**

Dit woongebouw telt 22 verdiepingen en geeft samen met het Europe Palace en de Stadstuin aan de rand van het verhoogde winkelgebied een grootstedelijk karakter aan de Zoetermeerse

binnenstad. In deze slank ogende woontoren bevinden zich 76 koopappartementen. De architect liet zich inspireren door de Russische en avantgardistische architect Cernikov. Die leefde en werkte in de jaren twintig van de twintigste eeuw. De toren heeft een verticale belijning door de twee rode vooruitspringende geveldelen en een bekroning van een vierkant metalen raster. Aan weerszijden van de toren wordt deze verticaliteit onderbroken door horizontale accenten gevormd door raampartijen, balkons én de witte geveldelen.

15

70LUX ■ **dal Architecten** ■
Luxemburglaan ■ **2019-2025**

Groot en hoog (70 meter) appartementengebouw voor 134 woningen op een 'commerciële plint' op fraaie hoeklocatie van entree noord van de binnenstad. Een statig gebouw in een vrolijke gele baksteen, dat door de dieptespongen in de gevel de sfeer ademt van de Art-Deco gebouwen die tijdens het interbellum zijn gerealiseerd in de Verenigde Staten.

KUNST OP DE ROUTE

Meer informatie vinden over kunst in de openbare ruimte op deze route kan via <https://zoetermeer.kunstwacht.nl/>.

10.000 stappen zetten?

Dit is de plek.

Uitgave **Bureau Citymarketing Zoetermeer, 2024** ■ Tekst en illustraties **klein jantje schrijfwerk** ■ Vormgeving **so mine design** ■ Cartografie **Cartographics** ■ Fotografie **Dick Valentijn, Beeldbank Zoetermeer, ArchitectuurPunt Zoetermeer en Simone Langeveld**

ARCHITECTUUR PUNT ZOETERMEER

gemeente
Zoetermeer

ZOETERMEER

IS DE PLEK.